

การวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรีกษาหารือในการบริหารจัดการท้องถิ่นไทย:
บทเรียนแนวปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

โดย

ดร.ปิยะพงษ์ บุษบงก์

Professor Dr. Frank Fischer

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัย

จากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

ภายใต้ศูนย์ ASEAN and Local Politics Research Center

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

หัวข้อเรื่อง: การวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือในการบริหารจัดการท้องถิ่น
ไทย: บทเรียนแนวปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

กระบวนการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือต่อโยงจากระบวนทัศน์ การวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ทว่า เน้นการมีส่วนร่วมที่เข้มข้นกว่าหรือใส่ใจมิติ ด้านคุณภาพของการมีส่วนร่วมมากกว่าด้านปริมาณ โดยกระบวนการนี้พัฒนามาจากฐานคิดของ Habermas โดยกลุ่มนักนโยบายและแผนที่ถูกเรียกว่า Habermasians อนึ่ง การวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือทำทลายกระบวนการแบบเดิมที่กีดกันผู้คนทั่วไปออกจากเรื่องการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผน จากที่มองว่าเรื่องเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องที่ชาวบ้านทั่วไปจะรู้เรื่องหรือเข้ามาเกี่ยวข้อง หากแต่เป็นเรื่องของนักเทคโนโลยีหรือนโยบายและแผน โดยกระบวนการนี้ใส่ใจการสรรค์สร้างประชาธิปไตยและบริบทสังคมสมัยใหม่ที่มีความเป็นสังคมเครือข่าย และสังคมพหุนิยมมากขึ้น ซึ่งนักนโยบายและแผนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้เชี่ยวชาญมาสู่การเป็นผู้เปิดพื้นที่สาธารณะและสร้างบรรยากาศของการอภิปรายโต้เถียงกันระหว่างผู้มีส่วนร่วมทั้งหลายและเป็นผู้ที่ส่งเสริมให้ชุดความรู้ที่อยู่บนฐานของหลักเหตุผลที่หลากหลายได้ถูกผนวกเข้ามาในเวทีการพูดคุย เพื่อให้ได้นโยบายและแผนที่เป็นผลมาจากฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันหรือที่มาจาก การหาจุดร่วมบางประการบนความต่างที่แต่ละฝ่ายสามารถยอมรับได้ โดยมีความท้าทายที่สำคัญคือการสร้างโอกาสในการสื่อสารที่เสียงของทุกฝ่ายมีความหมายผ่านการรับมือกับการแทรกแซงการสื่อสารโดยผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าผู้อื่น ทั้งนี้ เพื่อเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ การศึกษานี้ช่วยยกตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ให้ภาพสะท้อนบางประการเกี่ยวกับการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือใน บริบทของท้องถิ่นไทยกรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง โดยเฉพาะในพื้นที่ขอนแก่นและกาฬสินธุ์ ซึ่งมีความโดดเด่นอย่างมาก

Abstract

Title: Deliberative Policy Analysis and Planning in Thai Local Governance: Lessons Learned from Municipalities in the Middle Part of the North-East

Deliberative policy analysis and planning approach emerges as a progressive participatory approach. It sheds light on quality aspect of participation. As influenced by Habermas, the approach challenges traditional policy analysis and planning approach by which laypeople are excluded from policy and planning world as it requires well-trained professional policy makers and planners. The deliberation approach proposes democratic oriented policy making and planning by recognizing that societies are changing to be more pluralistic. Hence, policy analysts and planners should transform their role from experts to be deliberative facilitators that create public spheres for various policy actors and planning stakeholders to deliberate for making policy and plan together by proposing their various modes of knowledge and rationality. Policy and plan then should be a result of the deliberation which can be a consensus, an agreement, mutual understanding or even the recognition of the differences. For making the approach possible, however, policy analysts and planners need to cope with distorted communication of the powerful actors by guaranteeing that everyone's voice will be heard as much as they can do. In bridging theory and practice, this study addresses the examples from Northeastern Thailand context that could reflect some key aspects of the deliberative policy analysis and planning approach, particular from the outstanding practices in Khon-Kaen and Kalasin.